

ΝΕΑ ΕΡΓΑ

Τὸ «Ἐνστικτο» — Ἡ «Καταιγίς».

Τὸ «Ἐνστικτο» ἢ ὁ «Γιατρός Μπορνου» δράμα σὲ τρεῖς πράξεις τοῦ Κισιεμάκερ, παιγμένο στὸ «Νέο Θέατρο». Ἑπόθεση ἔχει τὴν αἰώνια συζυγικὴ ἀπιστία, ἡ ἀνάλυση ὅμως τῶν χαρακτήρων καὶ τῆς ιδέας ἔχει κάπια πρωτοτυπία. Φαίνεται πῶς ἡ γυναῖκα τοῦ μεγάλου χειρουργοῦ Μπορνου περισσότερο ἀπὸ οἶχτο παρὰ ἀπὸ πραγματικὸ ἔρωτα δέχεται νύχτα στὴ κάμαρά της ἓνα νέο οθισικὸ στὸ τελευταῖο στάδιο ποὺ εἶναι: τρελλὰ ἔρωτμενός μαζί της. Ἐκεῖ ὅμως στὴν κάμαρα ὁ νέος συγκινεῖται, πέφτει καὶ χτυπάει στὸ κεφάλι, καὶ καθὼς εἶναι ἐδύναμος ἀπ' τὴν ἀρρώστεια κιντνεύει ἡ ζωὴ του. Ὁ Γιατρός τὸ μαθαίνει καὶ τρελλὸς ἀπὸ ζούλικ

δραμαίει στὴν κάμαρα γιὰ νὰ τὸν σκοτώσει· τὸ ἔνστικτο ὅμως τῆς φιλανθρωπίας ξυπνάει μέσα του ὅταν βλέπει ἑτοιμοθάνατο τὸν ἱρωμένο τῆς γυναίκας του καὶ ἀντὶ νὰ τὸν κακομεταχειριστῆ φωνάζει τὸ βοηθό του γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ τὰ ἐργαλεῖα του καὶ τὸν σώσει.

*

Αὕτῃ εἶναι ἡ ὑπόθεση. Τὸ δράμα ἔχει ἀρκετὴ δύναμη καὶ πολλές σκηνές του μιλάνε πολὺ, καὶ συγκινοῦνε βαθειά. Ἄλλοῦ εἶναι: πάλι γιομάτο παραδοξολογίες ποὺ περισσότερο ξαφνιάζουν παρὰ φχαριστοῦνε. Κάποτε πάνου στὸ κατακόρυφο τῆς δράσης ὁ συγγραφέας μᾶς ἀρχίζει μακρινούς διαλόγους ἠθικοκοινωνικούς. Πολλές φορές δίνει δυὸ σκηνές μὲ διάλογο ὀλότελα περιττὸ καὶ κάποτε βαρετὸ. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ καταντᾶ περισσότερο στὸ ἔργο εἶναι ὁ τρόπος ποὺ μαθαίνει ὁ σύζυγος τὴν ἀπιστία τῆς γυναίκας του. Ἀπὸ ἓνα πράχτορα γραφείου πληροφοριῶν! Ἀληθινὰ αὐτὸ δείχνει ἡ μεγάλη ἀδυναμία τοῦ συγγραφέα στὴν εὔρεση πλοκῆς περισσότερο φυσικῆς καὶ τεχνικῆς, ἢ μιὰ ἰδιοτροπία του ποὺ δὲν ἔχει κανένα λόγο.

*

Σ' ἓνα μέρος τοῦ ἔργου λείει κάτι: λόγια ἢ ἥρωίνα ποὺ μπορούσαν ἴσως πολὺ νὰ χρησιμεύουν στὴν πλοκὴ καὶ ἴσως ἴσως νὰ δώσουν σ' ὀλόκληρο τὸ ἔργο πνοὴ ἀριστοκρατικώτερης ψυχῆς. «Ἡ δύναμή σου μὲ σφίγγει, μὲ πνίγει, μὲ σκοτώνει» φωνάζει στὸ γιατρό ἡ γυναῖκα του «Θέλω κάτι πιὸ λεπτό, πιὸ αἰσταντικὸ, πιὸ ἀδύνατο». Ἐχομε λοιπὸν μιὰ ὑστερική ὑπαρξὴ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει τὴ βαρειά, τὴ χτηνώδικη δύναμη τοῦ ἀγτρα της καὶ σπρώχεται μὲ τὴν ἀρρωστη ψυχὴ της στὴν ἀγκαλιά ἐνὸς ἄλλου, ποὺ τὸ κορμί του εἶναι ἐξαντλημένο καὶ ἀδύναμο, καὶ ἡ ζωὴ του κρέμεται ἀπὸ μιὰ κλωστή. Τί ὠραῖο ποὺ θὰ εἶτανε ἂν αὐτὸ ἐπαιρνε γιὰ βάση τοῦ ἔργου τοῦ ὁ συγγραφέας καὶ μᾶς παρουσίαζε τίς διαφορὲς αὐτῆς τῆς φύσης ποὺ τόσες ἀναπόφευκτες γεννοῦνε τραγωδίες. Ἡ ιδέα ὅμως αὕτῃ ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ἡ κεντρικὴ τοῦ δράματος περνᾶει σὰ σκιά μόνο καὶ πουθενὰ δὲ φαίνεται. Γιατὶ δὲν ἀποδείχεται ἂν ἡ γυναῖκα τοῦ γιατροῦ ἀγαποῦσε πραγματικὰ τὸν ἀρρωστον νεὸ ἢ μοναχὰ τὸν λυπότανε. Αὐτὸ τὸ σπουδαιότατο σημάδι τοῦ ἔργου δὲν πολυσκοτίζει τὸν ποιητὴ ποὺ τοῦτο θέλει μόνο νὰ μᾶς δείξῃ, τὴν πάλῃ τῆς φιλανθρωπίας καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ. Ἐνῶ ἔπρεπε αὐτὸ ἀπλὸ μόνο ἐπεισόδιο τοῦ

ἔργου νὰ εἶναι πού νὰ φέρῃ καὶ τὴ λύση, καὶ τὸ ἄλλο, ἡ διαφορὰ τῶν χαρακτήρων καὶ τῆς φύσης, νὰ εἶναι ἡ βάση του.

*

Ἔτσι ὅμως καθὼς εἶναι φαίνεται πὼς ὁλόκληρο τὸ δρᾶμα ἔγινε γιὰ τὴ τελευταία σκηνοῦλα καὶ ὅλες μπροστὰ οἱ πράξεις καὶ οἱ σκηνές εἶν' ἕνας πρόλογος μόνο σ' αὐτὴ, πού ὅσο ωραία, ὅσο συναρπαστικὴ καὶ ἂν εἶναι, μοιάζει ὅμως καὶ λίγο θεατρικὴ ἔτσι σὰ νὰ ἔγινε γιὰ τὴν πρώτη ἐντύπωση. Μὲ λίγα λόγια τὸ ἔργο ὁλόκληρο εἶναι θεμελιωμένο στὴ τελευταία σκηνὴ μὲ τέτοιο τρόπο πού φανερώνει πὼς ὁ συγγραφέας ὅταν ἔγραφε, αὐτὴ μονάχα εἶχε μπρὸς τὰ μάτια του καὶ σ' αὐτὴ βιάζοταν νὰ φτασῇ, περνώντας ἀδιάφορα καὶ βιαστικὰ ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες.

*

Ἀπὸ τοὺς ἠθοποιούς ἡ Κὰ Γαλάτη εἶχε στιγμὲς πού εἶτανε πολὺ καλὴ. Ἀπ' τὴ μιὰ σκηνὴ ὅμως ὡς τὴν ἄλλη εἶχε καταπληκτικὴ διαφορὰ στὴν ὑπόκριση. Ὁ κ. Βέλλος ἀρκετὰ καλὸς. Ὁ κ. Λέων ἔτσι καὶ ἔτσι.

Ὅσο γιὰ τὴ μεταφραση, ἕνα μόνο λέμε, ὅτι δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ χειρότερη. Τουλάχιστο εἶκος χρόνια μᾶς γύριζε πίσω.